หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นลำดับขั้น ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้า
2. สร้างเครื่องมือในการวิจัย
3. กำหนดตัวอย่างประชากร
4. เก็บรวบรวมข้อมูล
5. วิเคราะห์ข้อมูล
6. นำเสนอข้อมูล

1. การศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนและบทบาทของครูสังคมศึกษาในการพัฒนาชุมชน จากหนังสือ วารสาร งานวิจัย และสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ เพื่อประกอบการวิจัย ตลอดทั้งขอคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

2.1 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของตนในการพัฒนาชุมชน เป็นแบบเลือกตอบ แบบมาตราส่วนประเมินค่า และแบบปลายเปิด จำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูสังคมศึกษา 3 ด้าน ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ค่า ได้แก่

- ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของครูสังคมศึกษาในการพัฒนาชุมชนทางด้านการเมือง สังคม เศรษฐกิจ การศึกษา

- ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของครูสังคมศึกษาในการปลูกฝังค่านิยมของชุมชนแก่นักเรียน

- ความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนของไทย

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของครูสังคมศึกษาในการแก้ปัญหาของชุมชน เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด

2.2 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทางด้านการพัฒนาชุมชนเพื่อตรวจแก้ไขข้อความ ได้แก่ ผู้อำนวยการกองปฏิบัติการ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย รองหัวหน้าสายสังคมศึกษา โรงเรียนหอวัง หัวหน้าภาควิชาสังคมศาสตร์และมานุษยศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนสุนันทา และอาจารย์ในคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มีประสบการณ์ในด้านการพัฒนาชนบท 2 ท่าน รวมทั้งหมด 5 ท่าน

2.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูสังคมศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างประชากรจริง ที่โรงเรียนพระโขนงวิทยาลัย จำนวน 15 คน เพื่อดูปัญหาในการใช้แบบสอบถาม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย โดยปรับปรุงในด้านการใช้ภาษา ตัวเลือกที่ยังไม่สมบูรณ์ ตัดคำถามบางข้อที่เห็นว่าไม่มีความหมายต่อการวิจัย และรูปแบบของแบบสอบถาม

2.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้กับตัวอย่างประชากรจริงที่เลือกไว้

3. ตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตการศึกษา 8 ในการเลือกตัวอย่างประชากร ผู้วิจัยได้ตรวจสอบรายชื่อโรงเรียนในเขตการศึกษา 8 จากกรมสามัญศึกษา แล้วนำรายชื่อโรงเรียนเหล่านั้นมากำหนดหมายเลข แล้วใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratefied Random Sampling) คือ แบ่งเป็นจังหวัด รวม 8 จังหวัด เลือกมาจังหวัดละ 3 โรงเรียน รวมทั้งหมด 24 โรงเรียน โรงเรียนที่ได้รับเลือกจะกำหนดให้ครูสังคมศึกษาทุกคนในโรงเรียนนั้นเป็นตัวอย่างประชากรของการวิจัย ผู้วิจัยได้รายชื่อครูสังคมศึกษาทั้งหมดจากกองแผนงาน กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อระบุไว้ในแบบสอบถามที่ส่งไป รวมตัวอย่างประชากรทั้งหมด 285 คน

ผลของการสุ่มตัวอย่างประชากร ปรากฏในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 รายชื่อจังหวัด โรงเรียน และจำนวนครูสังคมศึกษาที่ใช้เป็นตัวอย่างประชากร

รายชื่อจังหวัด และโรงเรียน	จำนวนครู
1. จังหวัดเชียงใหม่	
1) โรงเรียนวัฒโนทัยพายัพ	16
2) โรงเรียนกาวิละวิทยาลัย	11
3) โรงเรียนสันกำแพง	12
2. จังหวัดลำปาง	
4) โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย	15
5) โรงเรียนลำปางกัลยาณี	20
6) โรงเรียนห้างฉัตรวิทยา	5

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 (ต่อ)

รายชื่อจังหวัด และโรงเรียน	จำนวนครู
3. จังหวัดลำพูน	
7) โรงเรียนจักรคำคณาพร	16
8) โรงเรียนสวนบุญโญปถัมภ์	13
9) โรงเรียนป่าซาง	6
4. จังหวัดเชียงราย	
10) โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม	21
11) โรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์	14
12) โรงเรียนแม่จันวิทยาคม	13
5. จังหวัดพะเยา	
13) โรงเรียนพะเยาพิทยาคม	15
14) โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม	9
15) โรงเรียนแม่ใจวิทยาคม	5
6. จังหวัดแม่ฮ่องสอน	
16) โรงเรียนห้องสอนศึกษา	4
17) โรงเรียนปายวิทยาคาร	6
18) โรงเรียนแม่สะเรียง "บริพัตรศึกษา"	9
7. จังหวัดน่าน	
19) โรงเรียนศรีสวัสดิ์วิทยาคาร	11
20) โรงเรียนสตรีศรีน่าน	14
21) โรงเรียนปัว	13
8. จังหวัดแพร่	
22) โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่	15
23) โรงเรียนสูงเม่นชนูปถัมภ์	17
24) โรงเรียนถิ่นโอภาส	5

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้ตัวอย่างประชากรตอบโดยการส่งทางไปรษณีย์ และมีหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงหัวหน้าสถานศึกษา ชี้แจงจุดมุ่งหมายของการวิจัย และขออนุญาตให้ครูสังคมศึกษาตอบแบบสอบถาม สำหรับจังหวัดแพร ลำปาง ลำพูน และเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้ไปรับแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยกำหนดวัน เวลาที่จะไปรับไว้ ส่วนจังหวัดน่าน พะเยา แม่ฮ่องสอน และเชียงราย ผู้วิจัยได้ขอร้องให้หัวหน้าสถานศึกษาส่งแบบสอบถามมายังผู้วิจัยทางไปรษณีย์ โดยการสอดซองติดแสตมป์แนบไปกับแบบสอบถามด้วย จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน 269 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94.39

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล มีวิธีดำเนินการดังนี้

5.1 คำนวณหาค่าร้อยละของคำตอบแบบเลือกตอบ

5.2 คำนวณหาค่าเฉลี่ยของคำตอบแบบมาตราส่วนประเมินค่า โดยกำหนดค่าคะแนนออกเป็นระดับตามวิธีของลิเคอร์ด [1] ดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด	ให้คะแนนเป็น	5
เห็นด้วยมาก	ให้คะแนนเป็น	4
เห็นด้วยปานกลาง	ให้คะแนนเป็น	3
เห็นด้วยน้อย	ให้คะแนนเป็น	2
เห็นด้วยน้อยที่สุด	ให้คะแนนเป็น	1

---

[1] John W. Best, Research in Education (New Delhi: Prentice-Hall of India, 1963), pp. 174-175.

จากการกำหนดค่าดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาหาค่าเฉลี่ย โดยใช้สูตร ดังนี้ [1]

$$\bar{X} = \frac{\Sigma fX}{N}$$

$\bar{X}$ = มัชฌิมเลขคณิต

ΣfX = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

เมื่อได้คะแนนแล้ว ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของระดับค่าเฉลี่ยของความคิดเห็น ดังนี้

4.56 - 5.00	ความหมาย	เห็นด้วยมากที่สุด
3.56 - 4.55	ความหมาย	เห็นด้วยมาก
2.56 - 3.55	ความหมาย	เห็นด้วยปานกลาง
1.56 - 2.55	ความหมาย	เห็นด้วยน้อย
1.00 - 1.55	ความหมาย	เห็นด้วยน้อยที่สุด

5.3 คำนวณหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคำตอบแบบมาตราส่วนประเมินค่าแต่ละข้อ โดยใช้สูตรดังนี้ [2]

$$S.D. = \sqrt{\frac{\Sigma fX^2}{N} - \left(\frac{\Sigma fX}{N}\right)^2}$$

---

[1] ประคอง กรรณสูต, สถิติศาสตร์ประยุกต์สำหรับครู, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2520), หน้า 40-41.

[2] เรื่องเดียวกัน, หน้า 51.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

S.D. = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ΣfX = ผลรวมของคะแนนแต่ละระดับคูณด้วยความถี่

ΣfX^2 = ผลรวมของกำลังสองของคะแนนแต่ละระดับคูณด้วยความถี่

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

5.5 รวบรวมข้อเสนอแนะจากคำถามแบบปลายเปิด นำมาวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของความเรียง

6. การนำเสนอข้อมูล

นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลในข้อ 5 มาเสนอในรูปตาราง และบรรยายประกอบ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย